

Goncharenko N. Theoretical Bases of Training of Cinema and Teleoperators in Conditions of Modern University

The article attempts to study the origin and formation of the Ukrainian cinema-operative school. The theoretical bases of training of cinema and teleoperators in the conditions of a modern university are revealed. The latest developments in various fields of science and technology are highlighted. The problem of understanding cinema as an art is analyzed. The features of cameraman skill are described in the context of the use of the complex of means of artistic expressiveness for creation of the screen image. The workings out which in future will become the basis of the new avant-garde cinema, which will be actively used in the game cinema.

Key words: cinema-cameramen, film opera school, cinema art, means of artistic expression, film production.

Стаття надійшла до редакції 17.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Бахов І. С.

УДК 37:001.895]:005.6

Л. І. Данило

**ФЕНОМЕН «ІННОВАЦІЯ» ТА «ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В ОСВІТІ» ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА**

Зі стрімким розвитком інноваційних технологій та входження України до Європейського простору, підвищуються вимоги суспільства до якості освіти. Зважаючи на те, що якість освіти впливає на розвиток суспільства, з одного боку, вона залежить від процесів, що відбуваються в ньому, тобто повинна швидко адаптуватися та відповідати стану науково-технічного прогресу, з іншого – від якості освіти залежить підготовка конкурентно спроможних, досвідчених у нових засобах, методах, формах та технологіях, компетентних фахівців. При цьому відомо, що компетентним може бути лише той фахівець, який може швидко адаптуватися до нових змін та інноваційних технологій, що на сьогоднішній день досить швидко розвиваються. Тому, для вирішення завдань покладених сучасним суспільством перед освітою та беручи до уваги наші наукові інтереси зазначимо, що особливої уваги заслуговує аналіз сутності інноваційної діяльності у сфері освіти.

Відомо, що проблема інновації та інноваційної діяльності досліджується в усіх галузях наукової діяльності. Так, у технічних науках акцентується увага на технологічній стороні змін на основі принципово нових технологій (В. Макаров, Г. Менц). В економічній науці досліджується не лише процес впровадження, але і здатність

застосовувати новачі (П. Друкер, В. Мединський, А. Пригожин, Й. Шумпетер та ін.). У освітній сфері у студіях зарубіжних та вітчизняних науковців здійснюються дослідження педагогічної інноватики та інноваційної педагогічної діяльності у таких аспектах: основні положення інноватики (Дж. Бассет, Д. Гамільтон, Н. Гросс, Р. Едем, Е. Роджерс, А. Хаберман), педагогічної інноватики, зокрема: обґрунтування структури змісту та результатів інноваційної педагогічної діяльності (К. Ангеловські, Л. Бурлакова, В. Загвязинський, М. Кларин, Л. Подимова, С. Поляков, В. Сластьонін та інші); закономірності функціонування та розвитку інноваційних процесів у педагогічних системах (І. Підласий, А. Підласий, М. Поташник, Н. Юсуфбекова, В. Паламарчук); підготовка педагога до інноваційної діяльності у процесі отримання професійної освіти (Ю. Будас, Л. Ващенко, І. Гавриш, Л. Даниленко, Н. Клокар, Л. Козак, О. Козлова, Л. Подимова, В. Сластьонін, В. Химинець, О. Шапран). Отже, розгляд окресленого доробку показав, що поняття «інновація» використовується в усіх сферах суспільної діяльності, але для нашого дослідження є актуальним аналіз сутності інновації та інноваційної діяльності саме в освітній галузі.

Мета дослідження: визначити сутність інновації та інноваційної діяльності в освіті.

Розглянемо етимологію поняття інновація. Відомо, що інновація, в перекладі з латинської мови (*innovatio*) означає відновлення, оновлення. З німецької мови, термін «*innovation*» перекладається як новизна, нововведення, інновація. При перекладі з англійської мови під інновацією також розуміється нововведення, новизна [1, с. 306].

Зазначимо, що феномени «інновація» та «інноваційна діяльність», у різних сферах суспільної діяльності, трактується по-різному. Тому, для чіткого розуміння сутності цього поняття спираючись на Закон України «Про інноваційну діяльність», Модельний Закон про інноваційну діяльність, Міжнародну програму інноваційної співпраці країн-учасниць СНД на період до 2020 року; на визначення понять вітчизняних та зарубіжних науковців, наведемо різні варіанти його трактування [2; 3; 4].

Так, у Законі України «Про інноваційну діяльність», «інновації» трактуються як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. «Інноваційна діяльність», визначається, як діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [2].

Нам імпонує положення Модельного Закону про інноваційну діяльність, в якому зазначається, що інноваційна діяльність – це діяльність, що забезпечує створення й реалізацію (уведення в цивільний оборот) новачій (нововведень) і одержання на їхній основі практичного

результату (нововведення) у вигляді нової продукції (товару, послуги), нового способу проведення (технології), а також реалізованих на практиці розв'язків (заходів) організаційного, виробничо-технічного, соціально-економічного й іншого характеру, що виявляють позитивний вплив на сферу проведення, суспільні відносини й сферу керування суспільством, а новація (нововведення) – це результат інтелектуальної діяльності, що є об'єктом цивільно-правових відносин та має певні ознаки:

а) новизни, тобто новими якостями, властивостями й іншими відмінними від існуючих аналогів ознаками;

б) практичної застосовності з погляду споживчої корисності й безпеки;

в) економічної ефективності (конкурентоспроможності) [3].

Міжнародна програма інноваційної співпраці країн-учасниць СНД на період до 2020 року дає також ґрунтовні визначення термінології стосовно інноваційної діяльності. У трактування програми співпраці, інновації – це нові або вдосконалені технології, види продукції або послуг, а також організаційно-технічні розв'язки виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що безпосередньо сприяють просуванню технологій, товарної продукції й послуг на ринок. Тоді, як інноваційна діяльність – це вид діяльності, пов'язаний із трансформацією ідей (звичайно результатів наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень) у технологічно нові або вдосконалені продукти або послуги, впроваджені на ринку, у нові або вдосконалені технологічні процеси або способи проведення (передачі) послуг, використані в практичній діяльності. Інноваційна діяльність припускає цілий комплекс наукових, технологічних, організаційних, фінансових і комерційних заходів, і саме у своїй сукупності вони приводять до інновацій [4].

У науковій літературі розрізняють поняття «новація» та «інновація». Новація – це засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація – це процес освоєння цього засобу. Інновація – це цілеспрямована зміна, що вносить в освітнє середовище нові стабільні елементи та викликають перехід системи з одного стану в інший [5, с. 22–23].

У залежності від мети та завдань зарубіжні та вітчизняні науковці визначають: «інновації» у контексті педагогічного процесу або педагогічні інновації; інновації в освіті, інноваційну діяльність або інноваційну освітню діяльність. Отже, розглянемо трактування цих понять з точки зору різних науковців.

В. Кремень вважає, що «у методологічному плані інновація – це ідея (ідеї), пропозиції, наукові розробки, які можуть і стають основою створення нових стратегій розвитку, нових видів продукції, значно поліпшують споживчі характеристики (економічні, культурні, освітні, технічні тощо) існуючих явищ і процесів, товарів, створення нових об'єктів матеріального

та ідеального буття. Отже, все, що може удосконалювати якість життя і процес розвитку людства, є інновацією» [6, с. 223].

В. Сластьонін трактує «інновації», як комплексний, цілеспрямований процес створення, розповсюдження та використання нового, метою якого є задоволення потреб й інтересів людей новими засобами, що веде до певних якісних змін системи і способів забезпечення її ефективності, стабільності та життєздатності. Динамічна система, що характеризується як внутрішньою логікою, так і закономірним розвитком у часі її взаємовідносин із навколишнім середовищем (життєвий цикл) [7, с. 17].

С. Гончаренко визначає феномен «інновація» у контексті педагогічного процесу і означає введення нового в цілі, зміст, методи та форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності вчителя та учня. Педагогічна інновація, на його думку, це нововведення в педагогічну діяльність, зміни у змісті та технології навчання і виховання, мають на меті підвищення їх ефективності [8, с. 18].

К. Ангеловські, під «педагогічною інновацією», «педагогічним нововведенням», «інноваційною педагогічною діяльністю» розуміє зміни, спрямовані на вдосконалення та розвиток виховання й освіти [9, с. 37].

На думку В. Загвязинського, «нове в педагогіці – це не тільки ідеї, підходи, методи, технології, що ще не використовувалися, але і той комплекс елементів або окремі елементи педагогічного процесу, що несуть у собі прогресивний початок, який дозволяє в умовах, що змінюються, і ситуаціях, досить ефективно вирішувати завдання виховання й освіти». В свою чергу, інноваційну діяльність, науковець трактує як «діяльність усіх категорій педагогів, що дуже тісно пов'язана з розвитком психолого-педагогічних наук, яка несе у шкільну практику нові ідеї, новий зміст і оновлену технологію» [10, с. 5–6].

Л. Козкак визначає інновацію, як процес введення нового в цілі, зміст, методи і форми навчання і виховання, організацію педагогічного процесу. Педагогічна інновація, на її думку, є процесом і результатом інноваційної діяльності вчителя, вихователя, викладача, який сприяє якісному вдосконаленню педагогічної системи [11, с. 65].

За визначенням Н. Юсуфбекової, педагогічна інноватика є самостійною галуззю педагогічної науки, вченням про створення педагогічних нововведень, їх оцінку й освоєння педагогічним співтовариством, застосування їх на практиці [12, с. 10].

В. Химинець трактує освітню інновацію як новизну, що істотно змінює результати освітнього процесу, створюючи при цьому удосконалені чи нові освітні, дидактичні, виховні системи; освітні педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості; організації навчання і виховання; технології управління навчальним закладом, системою освіти [13, с. 107].

Л. Даниленко, зазначає, що інновація це кінцевий продукт застосування новизни з метою зміни об'єкта управління й отримання

економічного, соціального, науково-технічного, екологічного та іншого виду ефекту. Інноваційну діяльність, науковець трактує як «процес внесення нових елементів у традиційну систему, створення та використання інтелектуального продукту, доведення нових оригінальних ідей до реалізації їх у вигляді готового товару (послуги) на ринку» [14, с. 7].

На думку І. Дичківської, інноваційна діяльність – це «цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована на зміну й розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики» [15, с. 248].

Л. Ващенко, у своїх дослідженнях, визначає інноваційну діяльність, як «процес, що своїм характером, а також результатом свідчить про здатність суб'єктів освітньої діяльності до генерації ідей, їх втілення, аналізу моніторингових даних та продукування нової педагогічної ідеї, оприлюднення результатів, а також забезпечення умов для реалізації нових ідей у систему освіти» [16, с. 124].

Відтак, беручи до уваги подані трактування інновацій та інноваційної діяльності в освіті, є очевидним такі його ознаки:

- інтегрованість (застосування в усіх сферах освіти);
- актуальність (важливість);
- спрямованість на досягнення цілей в освіті (виховних, навчальних, розвивальних);
- варіативність (новації в засобах, методах, формах);
- адаптивність (приспособлення до потреб суспільства);
- технологізація (впровадження та застосування нових технологій в освіті);
- та результативність (підвищення якості освіти).

Вивчення й аналіз сучасної науково-педагогічної літератури щодо інновацій та інноваційної діяльності в освіті дозволив виокремити певний науковий напрям, пов'язаний з впровадженням інноваційних технологій в систему вищої освіти, а саме: технології контекстного навчання (Н. Борисова, А. Вербицький, В. Желанова, Н. Жукова, О. Ларіонова, та інші), технології проектного навчання (О. Пехота, Е. Полат, М. Павлова А. Кіктенко, О. Любарська та інші).

Ми погоджуємось з Л. Козак яка визначає, що основним критерієм інновації виступає новизна, але вона є не єдиним критерієм в оцінці інновації. Так, низка науковців (В. Сластьонін, І. Ісаєв, Н. Шиянов, Н. Бордовська, А. Реан), виділяють чотири рівні новизни: абсолютна новизна (нововведення, яке не застосовувалось раніше і охоплює весь педагогічний процес), локально-абсолютна новизна (оновлення одного з елементів систем, коли вона стає новою в якомусь одному відношенні), умовна новизна (виявляється, якщо раніше відома педагогічна ідея, концепція чи технологія знаходить втілення в нових умовах), суб'єктивна новизна (коли педагог стикається з чимось новим для себе) [11, с. 23].

Отже, беручи до уваги окреслені позиції можна сказати, що інновації в освіті – це будь-які нововведення, результатом яких є підвищення рівня якості освіти, вони є складним процесом, що передбачає зміни в усіх галузях суспільної діяльності. В свою чергу інноваційна діяльність в освіті, на нашу думку, це діяльність спрямована на створення нового в системі освіти.

Відтак, дослідивши феномен інновації та інноваційної діяльності в освіті, в контексті наукової проблематики, ми зробили висновки, що зазначені поняття можна розглядати в усіх освітніх процесах, як невід'ємну складову без якої не може існувати сучасна освіта. Тож подальші дослідження передбачається провести у напрямку визначення сутності інновацій в освіті, їх видів та їх класифікації, в контексті підготовки майбутніх вчителів з фізичної культури.

Список використаної літератури

- 1. Словник** іншомовних слів / [уклад. С. М. Мороз, Л. М. Шкарапута]. – К. : Наукова думка, 2000. – 680 с.
- 2. Закон** України «Про інноваційну діяльність» Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002, № 36, ст. 266.
- 3. Модельный закон** об инновационной деятельности. Принят на двадцать седьмом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств – участников СНГ. – 2006. – Постановление № 27-16. – 16 ноября 2006 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon.rada.gov.ua>.
- 4. Розпорядження** Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» від 17 червня 2009 р. № 680-р.
- 5. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць** / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 492 с.
- 6. Енциклопедія освіти** / Академія пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
- 7. Сластенин В. А.** Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Сластенин, Л. С. Подымова. – М. : ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 224 с.
- 8. Гончаренко С. У.** Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.
- 9. Ангеловски К.** Учителя и инновации / К. Ангеловски. – М. : Просвещение, 1991. – 159 с.
- 10. Загвязинский В. И.** Инновационные процессы в образовании : [сб. науч. тр.] / В. И. Загвязинский. – Тюмень : Тюм. гос. ун-т, 1990. – С. 5–14.
- 11. Козак Л. В.** Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. С. О. Сисоєвох. – К. : Вид-во ВП «Едельвейс», 2014. – 600 с.
- 12. Юсуфбекова Н. Р.** Общие основы педагогической инноватики. Опыт разработки теории инновационных процессов в образовании / Н. Р. Юсуфбекова. – М. : НИИ теории и истории педагогики, 1991. – 91 с.
- 13. Химинець В. В.** Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. – Ужгород : Інформ-вид. центр ЗППО,

2007. – 364 с. **14. Оцінювання** та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Наук.-метод. посібник / За ред. Л. І. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с. **15. Дичківська І. М.** Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с. **16. Педагогіка** вищої школи: Словник – довідник / Упор. О. О. Фунтікова – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. – 404 с. **17. Желанова В. В.** Контекстне навчання майбутнього вчителя початкових класів: теорія та технологія : монографія /В. В. Желанова; Держ. закл. «Луган. нац.ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2013. – 505 с. **18. Освітні технології:** Навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с

Данило Л. І. Феномен інновації та інноваційної діяльності в освіті, як наукова проблема

У поданій статті розглянуто етимологію феномену «інновація» та «інноваційна діяльність». Здійснено дефініційний аналіз поняття «інновація» та «інноваційна діяльність» на підставі розгляду словниково-енциклопедичних видань, а також провідних наукових підходів відомих дослідників проблематики інновації та інноваційної діяльності відповідно до феноменології педагогіки. Розглянуто інновацію та інноваційну діяльність спираючись на трактування понять у нормативно-правових документах. Виокремлено педагогічну інноваційну діяльність та інноваційну діяльність в освіті.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, освітня інновація, педагогічна інновація, педагогічна інноваційна діяльність.

Данило Л. И. Феномен инновации и инновационной деятельности в образовании, как научная проблема

В данной статье рассмотрено этимологию феномена «инновация» и «инновационная деятельность». Осуществлен дефиниционный анализ понятия «инновация» и «инновационная деятельность» на основании рассмотрения словарно-энциклопедических изданий, а также ведущих научных подходов известных исследователей проблематики инновации и инновационной деятельности в соответствии с феноменологией педагогике. Рассмотрено инновацию и инновационную деятельность опираясь на трактовку понятий в нормативно-правовых документах. Выделены, педагогическая инновационная деятельность и инновационная деятельность в образовании.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, образовательная инновация, педагогическая инновация, педагогическая инновационная деятельность.

Danylo L. The Phenomenon of Innovation and Innovative Activity in Education as a Scientific Problem

The present article studies the etymology of the phenomenon of “innovation” and “innovative activity”. It carries out the definitive analysis of the term “innovation” and “innovative activity” based on the studies of lexicographical and encyclopedic publications, as well as the leading scientific approaches of the famous researchers to the problems of innovation and innovative activity in accordance with phenomenal pedagogy. The innovation and innovative activity are considered in the article, based on the interpretation of their definitions in legal documents, such as The Law of Ukraine “On innovative activity”, Model Law on innovative activity, The International Programme of International Cooperation of Member States of the CIS for the period up to 2020. The pedagogical innovative activity and innovative activity in education have been distinguished in the article.

The main features of innovation and innovative activity have been defined. They are: integration, importance, orientation on achieving the goal in education, variety, adaptability, technologization, and performance. The following main scientific directions of educational innovations have been distinguished: psychological and pedagogical, scientific and productive, social and economical. The author’s interpretation of the definitions of innovation and innovative activity in education has been suggested.

Key words: innovation, innovative activity, educational innovation, pedagogical innovation, pedagogical innovative activity.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Прошкін В. В.

УДК 318.02

В. Ф. Дрель, Л. І. Сєногонова, В. С. Володавчик

**ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНТЕГРАЦІЯ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
ТА ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У
ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Новий Закон України «Про освіту» однією з форм здобуття освіти в Україні визначає *дуальну*, «що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб’єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору» [8].

На жаль, в Україні дуальна освіта поки що ще не знайшла достатнього висвітлення в науковій літературі. На наш погляд, це пов’язано з тим, що дуальну освіту як систему (технологію, модель)